

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการออม: กรณีศึกษาชุมชนพระยาประสิทธิ์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1. แนวคิดเกี่ยวกับการออม

ตอนที่ 2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติ

ตอนที่ 3. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนพระยาประสิทธิ์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1. แนวคิดเกี่ยวกับการออม

ความหมายของการออม

การออม(Saving) ตามความคิดของอนิศา เซ็นนันท์ (2547:32-33) หมายถึง การเสียสละเงินในส่วนที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้ในปัจจุบันนี้ เพื่อเก็บไว้ใช้ในอนาคัด ด้วยการฝากเงินทำให้มีสถานะเป็นเจ้าของกิจการไม่ต้องกระทำการเอง โดยทั่วไปผลตอบแทน ที่ได้จากการออมจะอยู่ในรูปของดอกเบี้ยซึ่งอาจมีน้อยแตกต่างกันไป แล้วแต่ประเภทของบัญชีที่ฝาก ซึ่งสอดคล้องกับจันทรเพ็ญ บุญฉาย(2552:4) ที่เชื่อว่าการออม คือ การเก็บสะสมทีละเล็กละน้อยให้เพิ่มพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งการออมส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปของเงินฝากกับธนาคารหรือบริษัทเงินทุน โดยได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน ส่วนในเว็บไซต์ bangkokbiznews.com สรุปว่า การออม คือ รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไป เรียกว่า เงินออม $Incomes-Expenses= Savings$ โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้น ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่าการจ่ายของเขา ทางที่จะเพิ่มเงินออมให้แก่บุคคลอาจทำได้ โดยการพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นด้วยการทำงานมากขึ้น ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ หรือการปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพมีรายได้สูงขึ้น เป็นต้น นอกจากนั้นการลดรายจ่ายลง ด้วยการรู้จักใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นและเหมาะสม ก็จะทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้เหมือนกัน และการออมคือการกันเงินส่วนหนึ่งของรายได้ ที่เราไม่ใช่ให้หมดไปกับการบริโภคปัจจุบัน โดยเลือกที่จะนำเงินเก็บไว้ใช้ในอนาคัดแทน ส่วนนี้รวิวรรณ จันทวงศ์ (ออนไลน์) กล่าวว่า การออมเงิน หมายถึง การกันเงินส่วนหนึ่งของรายได้ที่มี โดยไม่ใช่ให้หมดไปกับการบริโภคในปัจจุบัน แต่เลือกที่จะนำเงินส่วนนั้นเก็บไว้ใช้ในอนาคัดแทน

จากการศึกษาดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า การออม หมายถึง การเสียสละเงินในส่วนที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้ในปัจจุบันนี้เพื่อเก็บไว้ใช้ในอนาคต โดยไม่ต้องกระทำการเอง ด้วยการฝากเงิน ทำให้มีสถานะเป็นเจ้าของของสถาบันการเงิน โดยทั่วไปผลตอบแทนที่ได้จากการออมจะอยู่ในรูปของดอกเบี้ย ซึ่งอาจมีน้อยแตกต่างกันไปแล้วแต่ประเภทของบัญชีที่ฝาก

ความสำคัญของเงินออม

เงินออมเป็นปัจจัยที่จะทำให้เป้าหมายซึ่งบุคคลกำหนดไว้ในอนาคตบรรลุจุดประสงค์ เช่น เมื่อกำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะต้องมีบ้านเป็นของตนเองในอนาคตให้ได้ เงินออมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดเป้าหมายที่วางไว้เป็นจริงขึ้นมาได้ นอกจากนี้เงินออมยังใช้สำหรับแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลได้ด้วย เพราะการดำเนินชีวิตประจำวันอาจมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น อาจต้องตกงาน เกิดเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ หรือต้องประสบภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น ดังนั้นบุคคลจึงควรมีการออมอย่างสม่ำเสมอในชีวิต ([www.bangkokbiznews.com /fundamental/](http://www.bangkokbiznews.com/fundamental/))

ประโยชน์ของการออมเงิน

การออมเงินเป็นเหตุผลสำคัญ ในการป้องกันปัญหาทางการเงิน ที่อาจเกิดขึ้นได้ดีที่สุด บุคคลจึงควรมีการออมเงินจำนวนหนึ่งไว้ใช้จ่ายในอนาคต ซึ่งไม่จำเป็นออมเงินจำนวนมากมาย แต่ควรเป็นจำนวนเงินที่ท่านหรือครอบครัวมีไว้พอเพียงสำหรับแก้ปัญหาทางการเงินได้ การออมเงินมีประโยชน์สรุปได้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. บุคคลมีเงินจำนวนหนึ่งเก็บไว้ใช้จ่ายซื้อสิ่งของที่ต้องการ หรือใช้จ่ายในยามจำเป็นในอนาคต เช่น ใช้จ่ายเมื่อมีเหตุจำเป็นฉุกเฉิน เจ็บป่วย หรือยามชรา และหลังเกษียณ
2. มีรายได้และผลตอบแทนเพิ่มจากเงินออม เพื่อชดเชยเงินภาวะเฟ้อที่เพิ่มขึ้นในอนาคต เช่น ใช้เงินปันผลจากการลงทุน ดอกเบี้ยรับจากบัญชีเงินฝาก ผลต่างจากราคาซื้อ-ขายทรัพย์สิน
3. มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัว โดยนำเงินออมมาซื้อทรัพย์สินขนาดใหญ่ ราคาแพงได้โดยไม่เป็นหนี้สินล้นพ้นตัว เช่น ซื้อบ้าน ซื้อรถยนต์
4. มีเงินออมไว้สำหรับแผนการที่วางไว้ในอนาคต เช่น เพื่อการศึกษาต่อต่างประเทศ การลงทุนเปิดกิจการทำธุรกิจที่เยื้องไกล
5. มีเงินออมไว้เป็นมรดกแก่ลูกหลาน หรือเพื่อการบริจาคการกุศล หรือช่วยเหลือสังคม

รูปแบบของการออมเงิน

การออมเงินในครัวเรือนมีการออมอยู่ 2 รูปแบบคือ

1. การออมแบบเก่า เก็บการออมที่เก็บเงินไว้ที่บ้านในครัวเรือนของตน เช่น เก็บซ่อนเงินไว้ที่ใดที่หนึ่งของบ้าน หรือซื้อทองรูปพรรณเก็บไว้ เป็นต้น การออมแบบนี้นับว่าไม่เป็นผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะทำให้ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจขาดแคลนเงินทุน นอกจากนี้ยังเป็นการออมที่เสี่ยงต่อการสูญหายหรือถูกจี้ปล้นและไม่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนกลับคืนมา

2. การออมแบบใหม่ เป็นการออมเงินโดยนำเงินไปฝากไว้ที่สถาบันการเงิน ซึ่งจะมีความปลอดภัยกว่า นอกจากนี้ยังได้รับผลประโยชน์กลับคืนมาในรูปเงินปันผล ดอกเบี้ย หรือกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์ การออมเงินแบบนี้จะก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ โดยเป็นการช่วยระดมเงินทุนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ จึงก่อให้เกิดการลงทุน การผลิต การจ้างงานเพิ่มขึ้นในระบบเศรษฐกิจด้วย

ประเภทของการออมเงิน

การเก็บออมเงินเพื่อให้บรรลุเป้าหมายชีวิต บุคคลควรเก็บออมเงินไว้กับบัญชีเงินฝากธนาคารแต่ละธนาคารหรือบัญชีเงินฝาก ตามเป้าหมายชีวิตหรือตามประเภทของเงินออม เพื่อจะให้เห็นยอดเงินออมที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เช่น บัญชีเงินฝากเพื่อสร้างบ้าน บัญชีเงินฝากเพื่อการศึกษา เป็นต้น ซึ่งเป็นการสร้างกำลังใจและความภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) เงินออมแบ่งเป็น 3 ประเภท (มณฑานี ตันติสุข. 2549,251)

1. เงินออมเพื่อความมั่นคง คือ การออมเงินเพื่อใช้จ่ายกรณีฉุกเฉินเป็นเงินออมที่เก็บไว้ใช้เมื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้น เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การตกงาน การซ่อมแซมรถยนต์ เป็นต้น เงินออมประเภทนี้จะทำหน้าที่ช่วยให้บุคคลดำรงชีวิตได้ตามปกติได้ไม่เดือดร้อนเมื่อมีเหตุการณ์ไม่คาดคิดเกิดขึ้น

2. เงินออมเพื่อเกษียณ คือ การเก็บสะสมเงินไว้เพื่อใช้จ่ายในยามเกษียณ ซึ่งผู้ที่เกษียณอายุจะมีรายได้ลดลง ถ้ามีเงินออมประเภทนี้ จะทำให้การใช้ชีวิตยามเกษียณอายุ มีอิสรภาพทางการเงิน เพราะชีวิตที่ต้องพึ่งพาคนอื่น นอกจากขาดอิสรภาพแล้วยังขาดความภาคภูมิใจในตนเองด้วย

3. เงินออมเพื่อการลงทุน เป็นการสะสมเงินออมเพื่อนำเงินไปลงทุนทำธุรกิจหรือลงทุนในหลักทรัพย์ เช่น ลงทุนในตราสารหนี้ ตราสารทุนหรือซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อขายต่อโดยมีเป้าหมายเพื่อให้มีผลตอบแทนเพิ่มมากกว่าดอกเบี้ยเงินฝากที่ได้รับจากการออมเงินไว้ที่ธนาคาร ซึ่งเงินออมประเภทนี้จะทำให้บุคคลมีอิสรภาพทางการเงินมากขึ้น โดยไม่ต้องรอรายได้จากการทำงานอย่างเดียวนี่เรียกว่า “จงให้เงินทำงานให้เรา ให้มีเงินงอกเงยเพิ่มขึ้น”

เป้าหมายในการออมเงิน

การกำหนดเป้าหมายทางการเงินเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้รู้ว่าจะเก็บออมเงิน เพื่ออะไร จำนวนเท่าไร ใช้เวลาแค่ไหนซึ่งเป้าหมายออมเงินของผู้บริโภคแตกต่างกัน ดังนี้

1. ออมเงินไว้เพื่อใช้ในการศึกษาให้สูงขึ้น
2. ออมเงินไว้เพื่อการจัดงานแต่งงาน
3. ออมเงินไว้เพื่อสร้างบ้านและตกแต่งบ้าน
4. ออมเงินไว้เพื่อซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกในครอบครัว หรือตนเอง เช่น ซีอรถยนต์
5. เก็บออมเงินไว้เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน เช่น ยามว่างงาน ค่ารักษาพยาบาล ค่าซ่อมแซมบ้าน ค่าซ่อมแซมรถยนต์ เป็นต้น
6. เก็บออมเงินเพื่อซื้อประกันชีวิตและประกันภัย
7. เก็บออมเงินเพื่อลงทุนในหลักทรัพย์ เพื่อหาประโยชน์จากเงินออม ให้งอกเงย เช่น ซื้อตั๋วเงินคลังรัฐบาล การซื้อสลากออมสิน การซื้อพันธบัตรรัฐบาล การซื้อหุ้นสามัญในบริษัทต่าง ๆ เป็นต้น
8. เก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายในวัยหลังเกษียณอายุงาน
9. ออมเงินเพื่อเป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพ
10. ออมเงินเพื่อเป็นหลักประกันในการกู้เงิน
11. ออมเงินเพื่อใช้ในกิจกรรมทางศาสนาหรือประเพณี
12. ออมเงินเพื่อให้ได้ดอกเบี้ยทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

การสร้างวินัยการออมเงิน

การออมเงินเป็นเรื่องที่ทำได้ยากมาก เพราะการใช้จ่ายเงินตามความพอใจของตนเพื่อหาความสุขในปัจจุบันให้แก่ตนเอง ง่ายกว่าการประหยัดเงินเพื่อให้เหลือเงินเก็บออม นั่นเป็นเพราะการไม่มี “วินัยในการออม” ซึ่งการไม่มีวินัยในการออมถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญในการออมเงินอย่างยิ่ง

“วินัย” (Discipline) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากตัวเราซึ่งถูกปลูกฝังมาเรื่อย ๆ จนเกิดเป็นนิสัย และไม่ได้เกี่ยวข้องกับคนอื่นเลย การออมเงินควรเริ่มต้นตั้งแต่เด็ยนี้เพราะถ้าไม่เริ่มต้นการออมเงินจะมีความยุ่งยากและลำบากเมื่อถึงวัยชราหรือเมื่อได้รับความเจ็บป่วยหรือตกงานสิ่งสำคัญในการออมเงิน คือต้องตระหนักว่าการออมเงิน ไม่ใช่สิ่งที่จะกระทำได้ เมื่อเงินเหลือใช้ หากแต่เป็นการกันเงินส่วนหนึ่งเป็นเงินออมมาจากรายได้ก่อนแล้วนำเงินส่วนที่เหลือไปใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หากคิดวาร์อให้มีเงินเหลือใช้ก่อนจึงออมเงินให้เป็นนิสัยคือ ต้องทำทุก ๆ วันให้เป็นกิจวัตรประจำวันได้เท่าไรยิ่งดีกับตัวเราเท่านั้น

การออมเงินจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยการมีวินัยในตนเองมากที่สุด วินัยในตัวเอง คือความสามารถที่จะทำให้เราทำในสิ่งต้องทำ ณ เวลาที่ควรทำไม่ว่าสิ่งนั้นเราอยากทำหรือไม่อยากทำก็ตาม

แนวทางการสร้างวินัยการออมเงิน สามารถกระทำดังต่อไปนี้

1. กำหนดเป้าหมายการออมว่า ต้องการออมเงินเพื่ออะไร จำนวนเท่าใด และต้องใช้ระยะเวลาเท่าใด
2. ปรับเปลี่ยนวิธีคิดเกี่ยวกับการออม จากการออมเงินเมื่อมีเงินเหลือจากการใช้จ่าย เปลี่ยนเป็นการออมเงิน ต้องกันเงินบางส่วนออกจากรายได้ก่อน เหลือเท่าไรจึงนำไปใช้จ่ายและต้องใช้จ่ายอย่างพอเพียงกับเงินที่มีอยู่ คือ มีเท่าไรใช้จ่ายเท่านั้น ไม่ฟุ่มเฟือย
3. ให้บทวนไตร่ตรองให้ดีทุกครั้งก่อนจะจ่ายเงินซื้อสิ่งของตามต้องการ ให้ถามตัวเองทุกครั้งว่าสิ่งที่ซื้อนั้นมีความจำเป็นสำหรับเรามากน้อยเพียงใด
4. การเริ่มต้นการออมเงินให้เริ่มต้นจากการออมทีละน้อยก่อน แล้วค่อยเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงระดับเหมาะสมกับตนเองโดยฝึกฝนให้เกิดเป็นนิสัย ด้วยวิธีการต่อไปนี้
 - 4.1 หักเงินรายได้ร้อยละ 10 ของรายได้เพื่อเป็นเงินออม และให้คิดว่าเงินที่หักเพื่อการออมนี้เป็นการให้รางวัลแก่ตัวเองก่อน และนำเงินร้อยละ 10 นี้เข้าบัญชีธนาคารแยกต่างหาก จะทำให้เป็นนิสัยการออมเงินที่ดีต่อไป
 - 4.2 เมื่อเริ่มหักเงินออมน้อยละ 10 ของรายได้ครบ 6 เดือนแล้วให้เพิ่มเงินออมเป็นร้อยละ 15 ร้อยละ 20 ตามลำดับแล้วจึงแบ่งเงินออมออกเป็น 2 ส่วนคือส่วนหนึ่งออมเพื่อฉุกเฉินร้อยละ 10 อีกส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 10 ให้ออมเงินเพื่อความมั่งคั่ง
 - 4.3 เมื่อหักเงินออมน้อยละ 20 ของรายได้จนเป็นนิสัยแล้ว ให้เริ่มหักออมเงินเพิ่มเป็นร้อยละ 30 ของรายได้ เพื่อการลงทุนแล้วเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 50 ต่อไป ขั้นนี้ทำได้ยากกว่าข้อที่แล้ว เพราะต้องอาศัยความอดทนและตั้งใจอย่างมาก แต่เป็นนิสัยสร้างเศรษฐกิจอย่างแท้จริง
5. จัดสรรเงินออมให้กับเป้าหมายต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับชีวิตตนเอง ซึ่งอาจทำได้โดยแยกบัญชีเงินฝากตามเป้าหมายชีวิตที่กำหนดไว้หลาย ๆ บัญชี และเลือกวิธีการเก็บออมเงินซึ่งเบาก่อนได้ยาก
6. เริ่มเก็บออมให้เร็วที่สุดจะทำให้มีเงินออมมากขึ้น เพราะการเริ่มต้นออมเร็ว ยังมีเงินออมมากกว่าคนที่เริ่มต้นออมช้า
7. จดบันทึกรายรับรายจ่าย โดยจดให้ละเอียดทุกรายการว่าในแต่ละวัน หรือแต่ละเดือนนั้น ๆ มีรายรับเท่าไร และจ่ายอะไรไปบ้างซึ่งการจดบันทึก จะช่วยให้เรามองเห็นสถานะการเงิน

ที่แท้จริงของตนเองว่า มีรายการอะไรบ้างที่ไม่ควรจ่ายก็ให้ตัดออกไป จะได้มีเงินเหลือสำหรับการออมเพิ่มขึ้น

8. ควบคุมการใช้บัตรเครดิตเพื่อสร้างวินัยการเงินในตนเอง หรือเพื่อบริหารการใช้เงิน ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ควรใช้จ่ายเงินผ่านบัตรเครดิต เพราะถ้าไม่เตรียมเงินไว้ใช้จ่ายเพื่อชำระหนี้บัตรเครดิตแล้ว จะทำให้ต้องเป็นหนี้บัตรเครดิต ที่มีดอกเบี้ยค้างชำระสูงไม่น้อยกว่าร้อยละ 18 ต่อปี

9. จัดเก็บเอกสารทางการเงินอย่างเป็นระบบ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบค่าใช้จ่ายที่ค้างจ่าย เพื่อไว้ใช้ยืนยันยอดหนี้ที่ได้ชำระแล้ว เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการขอลดหย่อนเงินภาษี เป็นต้น

10. ใช้หนี้เก่าให้หมดและยุติการก่อหนี้ใหม่ หากที่ผ่านมามีหนี้เก่าไว้แล้วก็ควรตั้งต้นใหม่โดยวางแผนจัดการชำระหนี้ที่มีอยู่ให้หมดสิ้นโดยเร็ว และที่สำคัญต้องไม่ก่อหนี้เพิ่มขึ้น

11. ยึดหลักความพอเพียง เป็นการจัดการเงินที่ยึดถือหลักความพอดี พอเพียง โดยไม่มากเกินไป ด้วยการสร้างความสมดุลให้ชีวิตก็จะทำให้เรามีความสุขกับชีวิตในปัจจุบัน โดยการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้แก่ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดี

อุปสรรคของการออมเงิน

อุปสรรคสำคัญของการออมเงิน คือ การขาดวินัยในการออมที่ทำให้การออมเงินไม่สำเร็จตามเป้าหมายนอกจากนี้ยังมีอุปสรรคสำคัญที่ควรนำมาพิจารณา 3 ประการ คือ

1. เงินเฟ้อ (Inflation) คือภาวะที่เมื่อระดับราคาสินค้าโดยทั่วไปสูงขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง จะทำให้อำนาจซื้อและมูลค่าของเงินออมลดลง นับว่าเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างยิ่งซึ่งภาวะเงินเฟ้อจากภาวะเศรษฐกิจนี้ ควบคุมไม่ได้ด้วยตัวผู้ออมเงินเอง แต่อาจมีแนวทางในการแก้ไขได้โดยการหาแหล่งเงินออม ที่ให้อัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าภาวะเงินเฟ้อ เช่น เป้าหมายการออมเพื่อดาวน์รถยนต์โดยกำหนดไว้ว่าภายใน 5 ปีต้องได้เงิน 180,000 บาท แต่เมื่อครบเวลาตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ราคารถยนต์อาจแพงขึ้นจนบริษัทรถยนต์จำเป็นต้องเพิ่มวงเงินดาวน์เป็น 200,000 บาท ซึ่งอาจทำให้เป้าหมายการออมคลาดเคลื่อนได้

2. ความโลภหรือกิเลส (Greedy) คือความอยากมีอยากได้สิ่งที่พบเห็นทุกอย่างจนลืมนึกถึงการออมเงินเพื่อสำหรับใช้ในอนาคต ซึ่งความอยากมีอยากได้นี้อาจทำให้แผนการออมเงินล้มเหลว “ความโลภ” เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ขาดวินัยการออมได้ทันที ดังนั้นจึงต้องฝึกฝนตนเองให้รู้จักคำว่า “พอเพียง” ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน (Unexpected Event) คือเหตุการณ์ที่ไม่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด ทำให้ชีวิตตั้งอยู่บนความไม่แน่นอน มักจะมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน

เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เช่น อุบัติเหตุ ตกงาน เจ็บป่วย ซ่อมรถยนต์ ฯลฯ จึงส่งผลต่อการนำเงินที่ออมอยู่มาใช้ ซึ่งนับว่าเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้น เป็นอุปสรรคที่เราไม่รู้ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใดจึงต้องวางแผนป้องกันเอาไว้ล่วงหน้า เช่น การทำประกันชีวิต ประกันภัย เพื่อช่วยบรรเทาความเดือดร้อนที่อาจจะเกิดขึ้นได้

เคล็ดลับในการออม

1. เริ่มออมแต่เนิ่นๆ เพราะการฝากเงินด้วยการคิดดอกเบี้ยแบบทบต้น เงินก้อนที่มีอยู่จะยิ่งงอกเงยมากยิ่งขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป แต่สิ่งสำคัญที่จะทำให้การคิดดอกเบี้ยวิธีนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด คือ เวลา ยิ่งมีเวลามากเท่าไรก็จะยิ่งทำให้ดอกเบี้ยและเงินต้นมีโอกาสสะสมตัวเท่านั้น
2. จ่ายให้ตัวเองก่อน ให้พยายามคิดว่าเงินส่วนที่ต้องออมนั้น เป็นค่าใช้จ่ายประจำที่เราจำเป็นต้องจ่าย เหมือนเราเป็นเจ้านี่ของตัวเอง จำเป็นต้องกันเงินส่วนนี้เพื่อใช้หนี้ให้ตัวเอง ไม่ใช่varoให้เงินเหลือจากการใช้จ่ายส่วนอื่น ๆ แล้วจึงออม วิธีนี้จะช่วยให้เรามีเงินออมอย่างสม่ำเสมอ
3. หมั่นออมอย่างสม่ำเสมอ การออมเงินอย่างมีวินัย จะทำให้สามารถวางแผนทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความถี่ในการออมนับว่ามีความสำคัญ การฝากเงิน 1 ครั้ง 10,000 บาท กับการแบ่งฝาก ครั้งละ 1,000 บาท จำนวน 10 ครั้ง ดอกเบี้ยที่ได้จะแตกต่างกัน เพราะทุกครั้งที่นำเงินใส่บัญชี เงินจำนวนนั้นจะถูกนับระยะเวลา เพื่อคิดดอกเบี้ยทันที ทำให้ดอกเบี้ยส่วนที่สะสมเพิ่มขึ้นในแต่ละครั้ง กลายเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มมากขึ้นตอนปลายปีได้

สิ่งจูงใจในการออม

การที่คนเรามี “เป้าหมาย” อย่างหนึ่งอย่างใดในอนาคตกำหนดไว้อย่างชัดเจนแน่นอน ก็จะทำให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะเก็บออมมากขึ้น เป้าหมายของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันแล้วแต่ความจำเป็นและความต้องการของเขาและยังขึ้นอยู่กับความหวัง และความทะเยอทะยานในชีวิตของเขาด้วย เช่น บางคนอยากมีบ้านและที่ดินเป็นของตัวเอง อยากจะมีการศึกษาสูง อยากมีชีวิตที่สุขสบายในยามปลดเกษียณ หรือหวังที่จะให้ลูกหลานมีหลักฐานมั่นคง ดังนั้นเป้าหมายในการออมแตกต่างกันนี้ จะเป็นสิ่งที่กำหนดให้จำนวนเงินออม และระยะเวลาในการออมแตกต่างกันไป

การปฏิบัติเกี่ยวกับการออมที่ดี

แนวทางปฏิบัติเพื่อให้การออมได้ผลจริงๆควรกระทำดังนี้

1. หาทางทราบล่วงหน้าให้ได้ว่าจะมีการออมได้หรือไม่ โดยการจัดทำงบประมาณการเงิน ทำงบประมาณรายได้รายจ่ายเพื่อจะรู้ว่าต้องมีเงินเหลือที่จะเก็บออมเท่าไร

2. เมื่อทำงานประมาณและทราบว่าจะสามารถเก็บออมได้เดือนละเท่าไรแล้ว ให้กันเงินออมส่วนนั้น (ก่อนที่จะจ่ายเป็นรายจ่ายออกไป) แล้วนำไปฝากธนาคารทันที รายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินออม เช่น ดอกเบี้ยที่ได้รับควรนำไปลงทุนต่อทันทีเพื่อให้เงินออมงอกเงยขึ้น การเก็บรักษาเงินออมให้ปลอดภัย นั้นควรเก็บรักษาไว้ในที่ปลอดภัยและมีรายได้ด้วย โดยการฝากสถาบันการเงินบางแห่งไว้ เช่น ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน สหกรณ์ออมทรัพย์ หรืออาจจะเก็บออมในรูปของการซื้อหลักทรัพย์ หรือตราสารฯ ที่มีความมั่นคง ก่อให้เกิดรายได้ และสามารถเปลี่ยนมาเป็นเงินสดได้ง่ายมาถือไว้ เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล สลากออมสิน พันธบัตรออมทรัพย์ต่างๆ ตั๋วสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนที่มั่นคง การซื้อหน่วยลงทุน กองทุนรวม หรือซื้อหุ้นของบริษัทที่มั่นคงถือไว้ ฯลฯ

ปัจจัยสำคัญในการออม

1. ผลตอบแทนที่ผู้ออมได้รับจากการออม คือถ้ายิ่งผลตอบแทนในการออมเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ก็จะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้บุคคลมีการออมเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น เช่น ในภาวะที่รัฐบาลกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำทุกประเภทลง ทั้งยังเก็บภาษีดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้น ทำให้ระดับเงินออมของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มลดลง เป็นอย่างมาก

2. มูลค่าของอำนาจซื้อของเงินในปัจจุบัน ผู้ออมจะตัดสินใจทำการออมมากขึ้น หลังจากการพิจารณาถึงอำนาจซื้อของเงินที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ ว่ามีความแตกต่างจากมูลค่าของเงินในอนาคตหมายความว่า จำนวนเงิน 1 บาท ซื้อสินค้าและบริการได้ในจำนวนใกล้เคียงหรือเท่ากับการใช้เงิน 1 บาท ซื้อสินค้าหรือบริการในอีก 2-3 ปีข้างหน้าหรือมากกว่านั้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าเห็นว่าการเก็บเงินออมไว้โดยไม่ยอมซื้อสินค้าขณะนี้ อาจจะสูญเสียความพอใจ ที่ควรได้รับจากการซื้อสินค้าในปัจจุบัน มากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากการออม ทั้งยังเสียเวลา คอยที่จะซื้อสินค้าในอนาคต ที่อาจมีราคาสูงมากกว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับอีกด้วย ดังนั้นถ้ามีความพอใจที่จะซื้อสินค้าในวันนี้มากกว่า การหวังผลตอบแทนที่จะได้รับเพิ่มขึ้นในอนาคตก็จะมี การออมลดลง

3. รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ ผู้ที่มีรายได้คงที่แน่นอนเป็นประจำทุกเดือนในจำนวนที่ไม่สูงมากนักเช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชนระดับต่ำ จำนวนเงินออมที่กันไว้อาจเป็นเพียงจำนวนน้อยตามอัตราส่วนของรายได้ที่มีอยู่ ซึ่งต่างจากจำนวนเงินออมของ ผู้บริหารระดับสูง หรือนักการเมืองที่จะมีเงินเหลือออมได้มากกว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลง รายได้เนื่องจากการเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายงาน การถูกปลดออกจากตำแหน่งหน้าที่การงาน ก็มีผลต่อระดับการออมเช่นกัน คือ อาจทำให้มีการออมเพิ่มมากขึ้น หรือลดลงไปจากระดับเดิม ได้ ดังนั้นในระหว่างที่ท่านมีรายได้มากกว่าปกติ หรือในขณะที่ท่านมีความสามารถหารรายได้ ได้ อยู่จึงควรจะมีการออมไว้ เพื่อป้องกันปัญหาทางการเงิน อันอาจเกิดขึ้นได้ดังกล่าวแล้ว

4. ความแน่นอนของจำนวนรายได้ในอนาคตหลังการเกษียณอายุ ถ้าผู้มีรายได้ทุกคนทราบได้แน่นอนว่าเมื่อใดก็ตามที่ท่านไม่มีความสามารถหารายได้ได้อีกต่อไป ท่านก็จะไม่มีปัญหาทางการเงิน เกิดขึ้นหรือถ้ามีก็ไม่ใช่อุปสรรคที่รุนแรงมากนัก เนื่องจากหน่วยงานที่ท่านเคยทำงานอยู่ มีนโยบายช่วยเหลือท่านในวัยชราหลังเกษียณอายุ หรือภายหลังออกจากงานก่อนกำหนด เช่น นโยบายการให้บำนาญ บำเหน็จ เงินชดเชย เป็นต้น ดังนั้นผู้ออมอาจมีการออมลดลง เพื่อกันเงินไว้ใช้จ่ายมากขึ้นโดยไม่ทำให้จำนวนเงินรวมในอนาคตกระทบกระเทือน แต่ประการใด

วิธีการออมเงินให้ประสบความสำเร็จ

แนวทางในการวางแผนการออมเพื่อให้เกิดความสำเร็จอาจดำเนินการดังนี้

1. กำจัดหนี้ก่อน (Kill your debt first) ให้คำนวณดูว่ามีหนี้สินทั้งหมดจำนวนเท่าไร และหาวิธีการใช้หนี้ให้เร็วที่สุด เพราะหนี้จะมากพร้อมกับดอกเบี้ยที่สูง โดยเฉพาะหนี้บัตรเครดิต และถ้าชำระหนี้ลดลงไปเท่าไรดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายจะกลายเป็นเงินออม แต่สิ่งหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญก่อนที่จะใช้หนี้ให้หมดก็คือ เงินกองทุนฉุกเฉิน

2. ตั้งเป้าหมาย (Set your saving goal) การลงมือออมโดยไร้เป้าหมาย เป็นการยากที่จะสัมฤทธิ์ผลเพราะคนส่วนใหญ่ชอบอะไรที่ทำหายและมีแรงจูงใจ ซึ่งเป้าหมายของการออมเงินมีทั้งเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาว

เป้าหมายระยะสั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ง่าย เช่น ถ้าผู้รักการออมอยากได้รถยนต์ จะต้องคำนวณว่ารถยนต์ที่อยากได้ต้องใช้เงินออมจำนวนเท่าไร ดังนั้นราคาของรถยนต์ก็คือเป้าหมายที่กำหนด

เป้าหมายระยะยาว เช่น เงินออมสำหรับเกษียณ ต้องมีการวางแผนว่า ระยะยาวหลังเกษียณอายุ 20 - 30 ปี จำนวนเงินออมที่ต้องการสำหรับการอยู่อย่างสะดวกสบายนั้น เป็นจำนวนเท่าไร และต้องศึกษาว่าควรจะนำเงินออมที่มีอยู่ไปลงทุนอย่างไรเพื่อให้ได้ผลตอบแทนที่สูงเพื่อจะได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. กำหนดระยะเวลา(Establish a time-frame) ควรมีกำหนดระยะเวลาให้แน่นอนว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้จากข้อสอง ต้องใช้เวลาในการออมเงินเท่าไร การกำหนดเวลาไม่ควรกำหนดระยะเวลาที่เป็นไปไม่ได้ เพราะการกำหนดระยะเวลาที่เป็นไปไม่ได้ จะทำให้ผู้รักการออมเกิดความท้อแท้ที่จะออมเงิน

4. แจกแจงรายละเอียดออกมาว่า “เป้าหมาย” นั้นเมื่อแจกแจงออกมาแล้ว จะต้องออมเงินวันละเท่าไร สัปดาห์ละเท่าไร หรือเดือนละเท่าไร (Figure out how much you'll have to save per day, week, or per month to attain each of your savings goals) เช่น ถ้าผู้รักการออมตั้งเป้าหมายว่า จะต้องออมเงินที่สามารถดาวน์บ้านได้ภายใน 3 ปี และบ้านที่เราต้องการ

นั้นใช้เงินดาวน์ประมาณ 300,000 บาท เราก็สามารถแจกแจงได้ว่า 3 ปี (36 เดือน) เราต้องออมเงินให้ได้เดือนละ 8,333 บาท เป็นต้น

5. ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย (Keep a record of your expenses) เพื่อให้การออมเงินประสบผลสำเร็จ ผู้รักการออมต้องทำบันทึกรายรับ – จ่ายของตัวเองไว้ตลอด

6. ลดรายจ่าย (Trim your expenses) หลังจากที่ผู้รักการออมทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายได้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง (1 – 2 เดือน) ผู้รักการออมอาจจะแปลกใจกับรายจ่ายบางรายการ เช่น ค่าไอศกรีม 199 บาท ค่าอาหารมื้อละ 300-500 บาท เป็นต้น เมื่อพิจารณาอย่างละเอียดแล้วจะส่งผลให้ผู้รักการออมสามารถจัดลำดับความสำคัญของแต่ละรายการ และพิจารณาได้ว่ารายการใดสามารถตัดออกได้บ้าง เช่น ค่าไอศกรีม หรือ ค่าอาหารอาจจะไม่จำเป็นต้องออกไปทานนอกบ้านหรือทานอาหารตามสั่ง เป็นต้น เมื่อผู้รักการออมตัดรายจ่ายไปได้มากเท่าไรก็จะมีเงินเหลือออมมากขึ้นเท่านั้น

7. ประเมินเป้าหมายการออมเงิน (Reassess your savings goals) พิจารณาดูว่าเป้าหมายการออมนั้นเพื่ออะไร เพื่อสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เป้าหมายสำเร็จ และอาจจะต้องตัดหรือปรับอะไรบางอย่าง (ในขั้นนี้พิจารณาถึงสิ่งที่เราจำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิตซึ่งขาดไม่ได้จริงๆ) เช่น ถ้าเรามีโครงการจะเปลี่ยนรถ เราอาจจะพิจารณาว่าสามารถเลื่อนออกไปได้หรือไม่ ในกรณีที่รถคันเดิมยังใช้งานได้ดีอยู่ หรือ จริงๆ แล้วต้องการดูทีวี แต่อาจจะไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่มากก็ได้ เป็นต้น ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้บรรลุเป้าหมายในการออมได้ดีขึ้น

8. จัดทำงบประมาณ (Make a budget) ควรจัดการทำงบประมาณของรายรับที่มีออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่จะออม และส่วนที่จะเก็บไว้เพื่อใช้จ่าย พร้อมกันนี้ให้กำหนดรายละเอียดว่าควรมีงบประมาณที่จะใช้จ่ายในแต่ละสิ่ง หรือ แต่ละกิจกรรมเท่าไร เช่น งบประมาณสำหรับกิจกรรมบันเทิง (ดูหนัง หรือ ฟังเพลง) ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้สามารถควบคุมการใช้จ่ายได้ง่ายขึ้น และช่วยให้ผู้รักการออมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

9. เลิกใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต (Stop using credit cards) ควรซื้อสิ่งของที่ต้องการด้วยเงินสด โดยยกเลิกการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตหรือเช็ค เพราะเมื่อมีการใช้จ่ายผ่านกรรมวิธีดังกล่าวจะทำให้ไม่รู้สึกรู้ว่าได้ใช้จ่ายไปเท่าไร จึงทำให้โอกาสที่จะใช้จ่ายเกินงบประมาณที่ตั้งใจไว้ แต่ถ้าเราใช้จ่ายเป็นเงินสดจะทำให้เห็นว่าเงินที่มีอยู่นั้นหายไปจริงๆ ซึ่งจะทำให้มีวิจรรย์ญาณในการใช้จ่ายมากขึ้น แต่จริงๆ แล้วบัตรเครดิตไม่ใช่จะเป็นสิ่งไม่ดี เพราะถ้าเรามีวินัยในการใช้จ่ายเพียงพอเราก็สามารถใช้ประโยชน์จากบัตรเครดิตได้เหมือนกัน เช่น การสะสมแต้ม เงินคืนกลับ หรือแม้แต่ความปลอดภัยที่มากกว่าการถือเงินสด แต่สำหรับคนที่ไม่มีวินัยในการออมที่เพียงพอบัตรเครดิตถือเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับการออมเงินเลยทีเดียว

10. แยกบัญชีที่ใช้ออมเงินไว้ต่างหาก (Open an interest-bearing savings account) ถ้ามีการเก็บเงินออมไว้บัญชีเดียวกับเงินสำหรับใช้จ่าย ทำให้มีโอกาสที่จะมีการใช้จ่ายเกินงบมาก

ขึ้น รวมทั้งทำให้สามารถติดตามความคืบหน้าของจำนวนเงินออมได้ยากขึ้น ดังนั้นควรเก็บเงินออมไว้ในบัญชีแยกต่างหาก และควรจะเป็นบัญชีที่ให้ดอกเบี้ยสูง เช่น ฝากประจำ หรือ ฝากประจำรายเดือน ที่บังคับให้ต้องฝากเงินเข้าในบัญชีเงินออมทุกเดือน

11. ออมก่อนใช้ (Pay yourself first) สิ่งที่ทำให้หลายๆคนล้มเหลวในการออมเงินคือ การใช้ก่อนแล้วออมทีหลัง เพราะถ้าเราคิดว่าสิ้นเดือนค่อยเก็บเงินที่เหลือไว้ออม ซึ่งปกติแล้วการกระทำแบบนี้มักลงเอยด้วยการไม่มีเงินเหลือไว้ออมเลย หรือถ้าเหลือก็เป็นจำนวนน้อย ทางออกก็ง่ายๆเลยถ้าเราคำนวณไว้ดีแล้วว่าเราจะออมเดือนละเท่าไร พอเงินเดือนออกแล้วก็ฝากเงินจำนวนดังกล่าวเข้าบัญชีที่เราเปิดไว้ในขั้นตอนที่แล้วทันที

12. อย่าท้อถอยหรือยอมแพ้ (Don't get discouraged and don't give up): เป้าหมายในการออมเงินระยะยาวนั้นเป็นเป้าหมายที่ต้องใช้เวลา เพราะฉะนั้นก็อย่าได้ยอมแพ้หรือท้อถอยต่ออุปสรรค และเมื่อเราออมเงินไประยะเวลาหนึ่งแล้ว ก็อาจจะทำให้เรามีเงินจำนวนหนึ่งซึ่งมากพอให้ซื้อสิ่งที่เราอยากได้ในระยะสั้น และเราอาจจะเผลอซื้อสิ่งที่เป็เป้าหมายระยะสั้นไป เช่น เรามีเป้าหมาย 2 อย่าง คือ บ้าน และรถยนต์ที่เป็นคู่แข่งกันอยู่ สุดท้ายเราตัดสินใจออมเงินโดยมีเป้าหมายที่จะซื้อบ้าน แต่เมื่อเราออมเงินมาได้ระยะหนึ่งซึ่งมากพอที่จะซื้อรถยนต์ได้ เราก็อาจจะนำเงินออมจำนวนดังกล่าวไปซื้อรถยนต์แทนเป็นต้น ซึ่งการออมเงินที่เป็นเป้าหมายระยะยาวแล้ว ต้องใช้ความอดทนและวินัยอย่างมาก แต่จงจำไว้ว่า สิ่งดีๆมักต้องใช้เวลาาน วยิ่งออมเป็นระยะเวลายาวนานเท่าไรดอกเบ็ยก็จะช่วยเราทำงานได้มากขึ้นเท่านั้น

ปัญหาของระบบการออมของไทย

ประเทศไทยได้พัฒนาระบบการออมของประเทศ บนเสาหลัก 3 ต้นมาช่วงระยะหนึ่งแล้ว โดยประกอบด้วย (1) ระบบการบังคับออมผ่านสำนักงานประกันสังคม (2) การบังคับออมผ่านกองทุนที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (3) การให้ออมโดยสมัครใจผ่านสถาบันการเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันชีวิต ตลาดทุน หรือ ผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เครื่องมือการเงินต่างๆ ที่รัฐบาลให้สิทธิประโยชน์เพิ่มเติม อาทิ LTF RMF ประกันชีวิต เป็นต้น ทั้งนี้ เสาหลัก 3 ต้นนี้แม้จะประสบความสำเร็จถึงระดับหนึ่ง แต่มีปัญหาที่เป็นข้อท้าทายอยู่มาก เช่น

1. ความไม่ครอบคลุม เนื่องจากการส่งเสริมการออมยังจำกัดอยู่เฉพาะในส่วนของการจ้างงานในส่วนที่เป็น Formal sector ที่มีนายจ้าง หรือในระบบราชการเท่านั้น โดยจากจำนวนผู้มีงานทำ 37 ล้านคน มากกว่าครึ่งหรือประมาณ 18.3 ล้านคนยังไม่ได้รับประโยชน์ โดยคนเหล่านี้เป็นผู้ที่ทำงานส่วนตัว หรือทำงานให้ครอบครัวโดยไม่ได้รับค่าจ้าง ส่วนใหญ่ 80% อาศัยอยู่ในชนบทและเป็นเกษตรกรที่มีรายได้ไม่มาก นอกจากนี้ ประชาชนที่อยู่ในชนบท ยังมีปัญหาเรื่องการเข้าถึงบริการทางการเงินของธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจของภาครัฐ

ซึ่งอยู่ห่างไกล และไม่คุ้มกับการเดินทาง ดังที่ วิมุต วานิชเจริญธรรม(2549) กล่าวว่า การที่กลุ่มครัวเรือนมีอัตราการออมต่ำนั้น มีปัจจัยที่หลากหลาย ครัวเรือนในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ อาจประสบปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระบบ เช่น สถาบันการเงินของรัฐ ธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น เมื่อครัวเรือนมีต้นทุนในการติดต่อกับแหล่งเงินทุนในระบบ พวกเขาจึงถูกผลักเข้าสู่วงจรความยากจน ที่เริ่มต้นจากการขอกู้จากแหล่งเงินทุนนอกระบบ ที่คิดดอกเบี้ยในอัตราสูงกว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในตลาดเงินทุนในระบบเป็นอย่างมาก

2. ความไม่พอเพียงของเงินที่จะได้ สำหรับลูกจ้างประมาณ 9 ล้านคนที่เป็นสมาชิกของกองทุนประกันสังคม ซึ่งจะได้รับบำเหน็จบำนาญกรณีชราภาพเมื่อเลิกทำงานในช่วงสูงวัย ตรงนี้ยังมีคำถามเรื่องของความพอเพียงของรายได้ดังกล่าวว่าจะพอยังชีพหรือไม่ ทั้งยังมีประเด็นสืบเนื่องถึงความยั่งยืนและความเป็นไปได้ของกองทุนประกันสังคมว่า จะมีเงินที่เพียงพอที่จะจ่ายสิทธิประโยชน์ให้กับสมาชิกตามที่สัญญาไว้ในระยะยาวหรือไม่ ซึ่งถ้าเงินไม่พอสมาชิกส่วนที่คิดว่าจะได้รับการคุ้มครองจากระบบประกันสังคมเรียบร้อยแล้ว ก็อาจจะมีความเสี่ยงที่จะได้รับรายได้ที่ไม่พอเพียงในช่วงเกษียณก็ได้

3. ไม่มีเงินจะออม หลายคนถ้าเราลองไปถามดูว่า ทำไมไม่รู้จกเก็บออมสำหรับอนาคต คำตอบที่ได้ก็คือ รายจ่ายมากกว่าเงินได้ แม้ 3 วันข้างหน้าก็ยังไม่จะมีจะกิน ชักหน้าไม่ถึงหลัง แล้วจะให้คิดถึงการออมสำหรับ 30 ปีข้างหน้าได้อย่างไร ตรงนี้ก็เป็นปัญหาสำหรับคนที่มีรายได้น้อยมาก ทำให้ต่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งฝากเงิน ต่อให้ระบบดี ก็ยังไม่สามารถที่จะออมได้ เพราะไม่มีจะออม ดังที่วิมุต วานิชเจริญธรรม(2549) กล่าวว่า การที่กลุ่มครัวเรือนมีอัตราการออมต่ำนั้น มีปัจจัยที่หลากหลาย ผสมผสานกัน สาเหตุหนึ่งนั้นอาจมาจากการที่พวกเขาที่มีรายได้น้อยไม่พอกิน จึงทำให้พวกเขาไม่มีเงินเหลือเก็บสำหรับการออม

4. ขาดความรู้ ท้ายสุดสำหรับผู้ที่มีรายได้เหลือพอที่จะเก็บออมลงทุนสำหรับอนาคต แต่ในกลุ่มนี้ยังมีคนจำนวนมากที่ขาดความรู้ความเข้าใจทางการเงินที่เหมาะสม ทำให้พลาดโอกาสในการลงทุน หลายคนจึงต้องจำใจที่จะทนฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ แม้ว่าดอกเบี้ยที่ได้จะไม่มากนักก็ตาม ดังที่วิมุต วานิชเจริญธรรม(2549) กล่าวว่า การที่กลุ่มครัวเรือนมีอัตราการออมต่ำนั้น มีปัจจัยที่หลากหลาย ผสมผสานกันหรืออาจมีสาเหตุมาจากการที่พวกเขาขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเงินๆ ทองๆ จึงทำให้พวกเขาไม่อาจวางแผนการเงินสำหรับวันข้างหน้าได้อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของวรเวศม์ สุวรรณระดา ที่ว่าเมื่อมองภาพรวมการออมของคนไทยพบว่า คนไทยนิยมออมเงินในรูปแบบของเงินฝากธนาคาร ฝากเงินแบบออมทรัพย์ และอีกรูปแบบหนึ่ง คือ ถูเงินสดไว้กับตัวเอง โดยอาจจะเก็บไว้ที่บ้านใส่เซฟไว้ ซึ่งการเก็บเงินอย่างนี้ผลตอบแทนจะต่ำแต่มีสภาพคล่องสูง หากมองว่าเป็นการเก็บออมที่จะเอาไว้ใช้ในยามแก่ตัวลงไป ก็เป็นวิธีการออมที่ไม่ค่อยถูกต้องนัก แต่ถ้าเก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉิน เพราะจะได้ถอนเงินมาใช้ได้ง่าย อย่างนี้ก็ไม่ผิด ซึ่งตรงนี้นั้นขึ้นอยู่กับว่าเรามองการออมในมุมใด อีกเรื่องหนึ่ง คือ ไม่ค่อย

ออมเงินในระยะยาว เช่น การซื้อประกันชีวิตแบบออมทรัพย์ที่รัฐบาลสร้างแรงจูงใจโดยการลดหย่อนภาษี เวลาสิ้นปีให้ ซึ่งรูปแบบเช่นนี้ เป็นการออมระยะยาวเพื่อที่จะเอาไว้อายมแก่เผ่าได้ผลตอบแทนสูงแต่คนไทยไม่นิยมทำกัน เหตุที่เป็นเช่นนี้ มาจากการมีรายได้ที่ไม่แน่นอน หรือไม่มีรายได้ประจำที่จะนำเงินมาจ่ายได้ตลอด อีกทั้งเรื่องของระดับรายได้ กลุ่มที่มีรายได้ไม่มากพอมักจะลำบากถ้าจะต้องออมในรูปแบบนี้ ประกอบกับเรื่องของความรู้เกี่ยวกับวางแผนทางการเงินยังมีไม่เพียงพอ ทำให้วิธีการออมจึงจำกัดอยู่แต่รูปแบบเดิม ๆ

5.ทัศนคติเกี่ยวกับการออม ดังแนวคิดของ วรเวศม์ สุวรรณระดาที่ว่าคนที่มักกล่าวว่าไม่เคยเก็บเงินได้เลย ในชีวิตไม่เคยมีเงินเก็บเลย กลุ่มคนเหล่านี้จะมีปัญหาในเรื่องการใช้จ่าย โดยจะเป็นกลุ่มผู้มีงานทำ มีรายได้ แต่มักใช้เงินซื้อของตามสมัย ซึ่งบางอย่างไม่มีความจำเป็นในการดำรงชีวิตมากมายนัก เช่น อะไรที่ออกมาใหม่ก็จะอยากได้ อยากซื้อ บางอย่างเป็นของฟุ่มเฟือย หรือบางครั้งใช้ชีวิตตามเทคโนโลยี เช่น ซื้อโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ กล้องดิจิทัล ซึ่งพบว่า มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้น ตรงนี้สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการใช้เงินที่ไม่ถูกต้อง ใช้ชีวิตตามเทคโนโลยี เน้นความทันสมัย หรือมีเงินออมแต่วิธีการออมมีปัญหา มาจากวิธีคิดเกี่ยวกับการออมที่ไม่ถูกต้อง เช่น มีรายได้ใช้เท่าไรที่เหลือคือ เงินออม ถ้าถามว่าถ้าคิดแบบนี้จะออมได้หรือไม่ คำตอบคือได้แต่ไม่แน่นอนเสมอไป ปัญหาที่เป็นลักษณะเด่นของคนไทย คือ ไม่ชอบการวางแผนล่วงหน้า ชอบคิดว่า ไปคิดทำไมให้ปวดหัว เป็นเรื่องไกลตัว แต่ในความเป็นจริง เป็นสิ่งที่ควรทำโดยเฉพาะด้านการเงิน เพราะสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจะมีรายได้เกิดขึ้นมากน้อยอย่างไร

ทั้งนี้ ที่น่าสนใจก็คือ นวัตกรรมทางการเงินใหม่ๆ เช่น บัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคล รวมถึงนโยบายของภาครัฐที่ช่วยในเรื่องของค่ารักษาพยาบาล ทำให้ความจำเป็นของประชาชนในการที่จะเก็บออมในส่วนของ Precautionary savings หดไป และได้ทำลายวินัยในการใช้จ่ายและเก็บออม ไม่น่าแปลกใจว่าคนเดี๋ยวนี้เปลี่ยนจาก “ออมก่อนซื้อ” มาเป็น “ซื้อแล้วผ่อน” กลายเป็นปัญหาของระบบการออมไทยในปัจจุบัน

แนวทางการปฏิรูประบบการออม

เนื่องในโอกาสที่ ดร.กอบศักดิ์ได้รับรางวัล "ป่วย อึ้งภากรณ์" สำหรับนักเศรษฐศาสตร์รุ่นใหม่ที่มีผลงานดีเด่นประจำปี 2552 ได้นำเรื่อง "ปัญหาการออมและการพัฒนาประเทศ" มานำเสนอ ซึ่งครอบคลุมงานส่วนใหญ่ในช่วง 12 ปีที่ผ่านมา โดยมีเนื้อหาที่น่าสนใจคือสำหรับประเทศไทย สิ่งที่เราพบก็คือเรื่องการออมระยะยาว ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการเพิ่มระดับการออม แต่ที่น่าสนใจคือหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ระดับการออมค่อยๆ ปรับตัวลดลงมา จนอาจจะทำให้ประเทศไทยมีเงินออมไม่พอเพียงกับความต้องการในการพัฒนาประเทศในอนาคตหรือไม่ จากข้อมูลในระดับมหภาคจะพบว่าการออมที่ลดลงในครึ่งเดือน

เกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้ออมที่มีพฤติกรรม "ใช้ก่อน ออมทีหลัง" ซึ่งทุกอย่างที่ขวางหน้า ทำให้สินค้าบางหมวด เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์มีอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่อัตราเงินออมโดยเฉลี่ยของคนไทยนั้นลดลง ทุกครั้งที่เงินออมตกลงไปจะพบว่าอัตราการใช้จ่ายจะเพิ่มขึ้นคือใช้จ่ายเพิ่มการออมลด นอกจากนี้ยังพบว่าเงินออมภาคครัวเรือนของเมืองไทยนั้นจริงๆ มาจากกลุ่มคนฐานะดีและบางจังหวัดเท่านั้น และปัญหาการออมของครัวเรือนไทยต้องบอกว่า "น่าเป็นห่วง" เพราะเมื่อเจาะลึกลงไปในระดับจุลภาคแล้วจะพบว่าในครัวเรือนที่มีรายได้สูงจะมีเงินออมสูง ส่วนครัวเรือนที่มีรายได้ปานกลางมีเงินออมเฉลี่ยลดลง นอกนั้นเงินออมติดลบแทบทั้งสิ้น นั่นหมายความว่าครัวเรือนมากกว่า 50% ของประเทศที่มีเงินออมติดลบเมื่อดูตามกลุ่มอายุจะพบว่าคนเริ่มมีอายุมากก็จะออมมากขึ้น แต่เป็นเพียงแค่กลุ่มเดียวเท่านั้น คือกลุ่มคนที่มีรายได้ดี ส่วนกลุ่มที่มีรายได้ไม่ดีนัก เป็นกลุ่มที่มีปัญหาเรื่องการออมตลอด ซึ่งสะท้อนว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นก็คือความสามารถในการออมของกลุ่มคนต่างๆ

ส่วนความพอเพียงของเงินออม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มครัวเรือนจำนวนมากรู้สึกว่ามีเงินออมที่ไม่พอ มีปัญหาว่าไม่สามารถออมได้ทั้งในเมืองและนอกเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของคนจน กลุ่มคนที่มีการศึกษาน้อย ส่วนคนที่มีเงินมาก จะมีปัญหาเรื่องเครื่องมือในการออมซึ่งอยากได้เครื่องมือในการออมที่หลากหลายขึ้น

สาเหตุหรืออุปสรรคของการออม ก็คือความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการออมที่จำกัด รวมถึงข้อจำกัดในการเข้าถึงโดยเฉพาะในเขตนอกชนบทไม่มีเงินฝาก ดังนั้น เมื่อสรุปปัญหาเรื่องการสะสมการออมในประเทศไทย ก็คือพอจะรับได้ในระดับมหภาค แต่เมื่อลงไปในระดับจุลภาคมีปัญหาค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องคุณภาพของกระบวนการสะสมทุนที่นำไปสู่ถึงปัญหาการพัฒนาประเทศและปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของการพัฒนาประเทศ

ทั้งหมดนำไปสู่แนวคิดของการที่จะปฏิรูปการออมของประเทศในช่วงต่อไป ซึ่งต้องทำหลายเรื่องพร้อมๆ กัน หัวใจสำคัญอยู่ที่การไม่เน้นเรื่องการออมภาคบังคับเพียงอย่างเดียว แต่เน้นเรื่องการสอนให้คนรู้จักช่วยตนเอง โดยสร้างนิสัยในการใช้จ่าย ให้รู้จักใช้จ่ายในเงินที่ตนเองมี ทำบัญชีใช้จ่าย สร้างวินัยการออมแต่เล็ก ให้ความรู้เรื่องการเงิน การลงทุน การเก็บออมสำหรับวัยเกษียณ

ในส่วนของภาครัฐ รัฐบาลคงต้องเลิกละแนวคิดของการแจกเงินตามที่ได้ทำมา โดยแทนที่จะเพิ่มเบี้ยชราภาพให้กับผู้สูงอายุจากที่ให้อยู่แล้วในปัจจุบัน (ซึ่งมีต้นทุนที่สูงมาก และไม่ก่อให้เกิดการออมในระบบ) รัฐควรนำเงินงบประมาณที่จะเพิ่ม มาใช้เป็นเงินสมทบที่จะสร้างแรงจูงใจในการออมให้กับประชาชน ให้รู้จักออมเพื่อการเกษียณอายุโดยสมัครใจ พร้อมเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงบริการทางการเงิน โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นชนบทห่างไกล ให้กับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลเหล่านั้น โดยส่งเสริมให้เกิดธนาคารหมู่บ้าน กองทุนสัจจะออมทรัพย์ในแต่ละชุมชนเพื่อเป็นแหล่งออมเงินและแหล่งทุนให้กับแต่ละชุมชนอย่างแท้จริง

ตอนที่ 2. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้และทักษะ

ความหมายของความรู้

- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) กล่าวว่าความรู้หมายถึง สิ่งที่เกิดจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะ หรือหมายถึงความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ และอาจหมายถึง สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ ส่วนวิจารณ์ พานิช (2548:5 6) กล่าวว่า ความรู้มีหลายนัยและหลายมิติได้แก่

ความรู้ คือ สิ่งที่น่าไปใช้จะไม่หมดหรือสึกหรอ แต่จะยิ่งงอกเงยหรืองอกงามขึ้น

ความรู้ คือ สารสนเทศที่นำไปสู่การปฏิบัติ

ความรู้ เกิดขึ้น ณ จุดที่ต้องการใช้ความรู้นั้น

ความรู้ เป็นสิ่งที่ขึ้นกับบริบทและกระตุ้นให้เกิดขึ้นโดยความต้องการ

พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์

Bloom (1976) ได้อธิบายพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์โดยจำแนกออกเป็น 3 หมวดใหญ่ ๆ ดังนี้

1. พฤติกรรมทางด้านพุทธิปัญญา (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมด้านสมรรถภาพทางสมอง อันได้แก่ ความจำ ความนึกคิด การใช้เหตุผล การแก้ปัญหา แบ่งออกเป็น 6 ระดับ จากความรู้ขั้นต่ำไปหาขั้นสูงได้แก่

1.1 ความรู้ ความจำ (Knowledge) ได้แก่ การจำได้ ทราบ รู้ พูดยตามได้ จดบันทึกได้ จำรายชื่อได้ ฯลฯ เป็นความรู้ขั้นต่ำ

1.2 ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่ง่ายไปหายากที่สุด ได้แก่ สามารถแปลได้ อธิบายความหมายได้ และสรุปหรือตีความได้

1.3 ความสามารถนำความรู้ไปใช้ (Application) เป็นความรู้ขั้นสูงขึ้นมาอีกขั้น ได้แก่ การแปลความหมายได้ ดัดแปลงได้

1.4 ความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis) ได้แก่ วิเคราะห์ได้ คำนวณออกมาได้ ตรวจสอบได้ ตีราคาได้

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นเรื่องของความสามารถในการนำองค์ประกอบหรือส่วนต่าง ๆ เข้ามารวมกันให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ ได้แก่ การวางแผนได้ ประกอบได้ จัดตั้งได้ บริหารได้ ออกแบบได้

1.6 การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การตัดสินเรื่องคุณค่า หรือประโยชน์ของเนื้อหาและวิธีการต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ การตัดสินเรื่องคุณภาพและปริมาณ จะ

จัดทำภายในขอบเขตที่เนื้อหา และวิธีการที่นำมาใช้อาจเป็นหลักเกณฑ์ที่สร้างขึ้น หรือได้รับมอบหมาย ได้แก่ การเปรียบเทียบได้ การวัดได้ การเลือกได้ การจัดอันดับได้

2. พฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านจริยธรรมหรือจิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมด้านนี้จะแสดงออกทางความรู้สึก ทำที่ จิตใจ ได้แก่ความรู้สึกและอารมณ์ (Feeling and Emotion) ค่านิยม (Value) ความสนใจ (Interest) ความซาบซึ้ง (Appreciation) คุณธรรมจริยธรรม (Ethic) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

2.1 ขั้นรับรู้ (Reception)ว่าจะรู้ไม่รับรู้ เร็ว ช้า ต่างกัน ย่อมมีผลต่อพฤติกรรมที่จะเกิดหรือแสดงออกต่างกัน

2.2 การตอบสนองต่อสิ่งเร้า (Response) บางคนเร็ว บางคนช้า การตอบสนองเร็ว ช้า จึงต่างกันด้วย

2.3 ค่านิยม (Value) คือ คุณค่าของการตอบสนอง การแสดงออกมาว่ามีค่านิยมเป็นอย่างไร

2.4 การจัดเลือกค่านิยม (Organization) การจัดเลือก คัดเอาคุณค่าของสิ่งที่ได้รับจากสิ่งเร้าเอาไว้ลำดับต่าง ๆ กัน แล้วแต่ค่านิยมของแต่ละคน เช่น บางคนชอบฟังเพลงเป็นลำดับหนึ่ง ชอบดูภาพยนตร์เป็นลำดับสอง การเลือกค่านิยมของคนจึงต่างกัน

2.5 อุดมการณ์ที่เกิดจากค่านิยม (Characterization) ดังได้กล่าวมาแล้วว่าคนเรานั้นต่างกัน รับต่างกัน ตอบสนองต่างกัน การสร้างค่านิยม อุดมการณ์ ในขั้นนี้ก็แตกต่างกันด้วย แต่ถ้าได้รับการอบรมในสิ่งแวดล้อมเหมือนกัน อุดมการณ์ ค่านิยม ก็จะเหมือนกัน คล้ายกัน หรือใกล้เคียงกันมากขึ้น

3. พฤติกรรมด้านหัตถการหรือทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมด้านนี้เรามองในแง่ของการพัฒนา ความคล่องแคล่วว่องไว การใช้ประสาท กล้ามเนื้อ อวัยวะต่าง ๆ ในการเคลื่อนไหว การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การสั่งการความสัมพันธ์ประสาทต่าง ๆ

จากการศึกษาดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง พฤติกรรมขั้นต้นทางด้านพุทธิปัญญาของมนุษย์ที่ได้จากการเรียนรู้ โดยการศึกษาค้นคว้า หรือประสบการณ์ต่างๆ สามารถนำไปใช้ได้โดยไม่จบสิ้น สำหรับการศึกษารั้งนี้ ความรู้เกี่ยวกับการออม หมายถึง ผลจากการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า หรือประสบการณ์ ของสมาชิกชุมชนพระยาประสิทธิ์ ในการจัดสรรเงินหรือรายได้ที่ได้มา เพื่อเก็บไว้ใช้ในอนาคต

ความหมายของทัศนะ

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546) ระบุว่า ทัศนะ หมายถึง ความเห็น การเห็น เครื่องรู้เห็น สิ่งที่เห็น การแสดงส่วนพริ้งภา ยันนาคี ชุตติมา ศิริจันตรา ฐนันต์ชัย นพแก้ว และบวร บัวขาว (2546:142) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นสภาพความรู้สึกของบุคคลใดบุคคล

หนึ่ง ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นผลมาจากความรู้ การรับรู้ หรือประสบการณ์ที่บุคคลนั้นๆได้รับมา โดยบุคคลอาจจะแสดงความคิดเห็นออกมาทางใดทางหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการพูด ลักษณะท่าทาง หรืออาจไม่แสดงออกเลยก็ได้ และเสกสรร วัฒนพงษ์ (2542:141) กล่าวว่าความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกถึงความเชื่อ ทศนะ การวินิจฉัย การพิจารณา หรือการประเมินผลอย่างมีรูปแบบ โดยได้รับอิทธิพลมาจาก ทศนคติและข้อเท็จจริง ความรู้ที่มีอยู่ของผู้แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ การแสดงความคิดเห็นอาจแสดงออกโดยการพูดหรือการเขียนก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับวัตรภู อาจหาญ (2542: 8) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อ ความคิด และทศนคติ ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคลเป็นเครื่องช่วยในการพิจารณาก่อนตัดสินใจแสดงออกมา การลงความเห็นอาจเป็นไปในลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ซึ่งไม่อาจบอกได้ว่าเป็นความถูกต้องหรือไม่ และปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น ประกอบด้วยความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดทศนะ

ทศนะหรือความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อาจเกิดขึ้นได้โดยมีองค์ประกอบต่างๆที่ส่งผลต่อการเกิดทศนะได้หลายประการ ซึ่ง Foster (1952.อ้างถึงในสุชาติ สุทธิจิระพันธ์. 2543:10) ได้สรุปมูลเหตุของการเกิดทศนะไว้ ดังนี้

1. ประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต่อสิ่งของ ต่อหมู่คณะ ต่อเรื่องราวต่างๆ หรือต่อสถานการณ์ ทศนะเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นในตัวบุคคลนั้นได้ เนื่องจากการได้รับการพบเห็น ความคุ้นเคย ในสิ่งเหล่านั้น ซึ่งก็คือประสบการณ์

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม จะมีระบบค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยมที่แตกต่างกันออกไป จึงทำให้บุคคลในแต่ละกลุ่ม มีความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่ตรงกันได้

นอกจากนี้จำเรียง ภาวิจิตร (อ้างถึงใน ธฤต ศรีอรุโณทัย.2542: 16-17) ยังกล่าวว่า อิทธิพลที่อาจก่อให้เกิดทศนะต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งของบุคคลขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคม ดังนี้

1. ภูมิหลังทางสังคม(Social Background) คือการที่กลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน ย่อมมีความคิดเห็นแตกต่างกันไปด้วย เช่น เด็กวัยรุ่นที่มีประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ น้อยกว่าผู้ปกครอง จึงทำให้วัยรุ่นมีความคิดเห็นแตกต่างจากผู้ปกครองจนอาจเกิดปัญหาในครอบครัวได้

2. กลุ่มอ้างอิง (Reference Groups) โดยปกติคนที่คบหาสมาคมกัน หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน ย่อมมีลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่คล้ายคลึงกัน หรือมีความร่วมกันที่สามารถอ้างอิงได้ เช่น กลุ่มคนที่มีอาชีพเดียวกัน ย่อมมีทศนะในเรื่องเดียวกันคล้ายกัน

3. กลุ่มกระตือรือร้นหรือกลุ่มเฉื่อยชา (Active and Passive Groups) คือการที่บุคคลที่มีความสนใจ และมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นใดประเด็นหนึ่ง ย่อมมีความรู้สึกกระตือรือร้นเป็น

พิเศษในเรื่องนั้นๆ จนก่อให้เกิดเป็นกลุ่มผลประโยชน์ได้ในที่สุด และสามารถมีอิทธิพลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยการสามารถจูงใจให้บุคคลอื่นเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในประเด็นนั้นๆ ซึ่งจะมีลักษณะตรงข้ามกับกลุ่มเฉื่อยชาที่จะไม่มีบทบาทต่อเรื่องนั้นๆ

จากการศึกษาดังกล่าวทำให้สรุปได้ว่า ทักษะ หมายถึง สภาพความรู้สึกรู้สึกของบุคคลต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยอาจมีความรู้สึกได้ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แล้วแต่อิทธิพลที่ได้รับมาเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ทักษะเกี่ยวกับการออม หมายถึง สภาพความรู้สึกรู้สึกของสมาชิกชุมชนพระยาประสิทธิ์ ที่มีต่อการจัดสรรเงินหรือรายได้ที่ได้มาเพื่อเก็บไว้ใช้ในอนาคต

ตอนที่ 3. แนวคิดเกี่ยวกับชุมชนพระยาประสิทธิ์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

ประวัติความเป็นมาของสำนักงานเขตดุสิต(อำเภอดุสิตเดิม)

ในปี พ.ศ. 2441 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงใช้เงินจากพระคลังข้างที่ ซึ่งเป็นเงินส่วนพระองค์ซื้อที่ดินทางทิศเหนือของพระนครซึ่งเป็นที่สวนติดกับที่นา ระหว่างคลองผดุงกรุงเกษมกับคลองสามเสน ในปีต่อมาได้โปรดให้สร้างพลับพลาไว้เป็นที่เสด็จประทับแรม ทรงพระสำราญพระราชอิริยาบถในยามว่างจากพระราชกรณียกิจ พระราชทานนามว่า สวนดุสิต โปรดให้สร้างถนนพระราชดำเนินและถนนสามเสน เป็นถนนเชื่อมพระบรมมหาราชวังกับสวนดุสิต เมื่อพื้นที่สวนดุสิตสามารถติดต่อกับบริเวณภายในพระนครได้สะดวก จึงโปรดให้สร้างที่ประทับถาวรขึ้นพระราชทานนามว่า วังสวนดุสิต โดยจะเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระบรมมหาราชวังเฉพาะเมื่อมีพระราชพิธีเท่านั้น ต่อมาใน ปี พ.ศ. 2452 เมื่อพระที่นั่งต่างๆ สามารถใช้ประกอบราชพิธีได้เช่นเดียวกับวังหลวง จึงโปรดให้เปลี่ยนวังสวนดุสิตเป็นพระราชวังดุสิต ในส่วนของที่ว่าการอำเภอดุสิต ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2457 ซึ่งได้มีการแบ่งการปกครองมณฑลกรุงเทพมหานครออกเป็นอำเภอต่างๆ อำเภอดุสิตก็เริ่มก่อตั้งขึ้น โดยที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่ริมคลองเปรมประชากร ถนนสุขุทัย ติดต่อกับโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยและตั้งอยู่ใกล้เคียงกับพระราชวังดุสิตมาตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน

อำเภอดุสิต มีเกียรติประวัติที่สำคัญควรแก่การจดจำ คือ ในปีแรกแห่งการเสียเงินรัชชูปการพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเสียเงินรัชชูปการเป็นทางการ ณ ที่ว่าการอำเภอดุสิตด้วยพระองค์เอง และเมื่อครั้งพระยาเพชรปาณี เป็นสมุหพระราชนครบาลได้ชมเชยและยกย่องให้อำเภอดุสิตเป็นอำเภอตัวอย่าง ในเรื่องระเบียบงานและหนังสือราชการ

เนื่องจากมีพื้นที่ที่ปกครองกว้างขวางและมีประชากรเพิ่มมากขึ้น กระทรวงมหาดไทย จึงได้ประกาศแยกพื้นที่ปกครองในท้องที่ตำบลสามเสนใน ตำบลมักกะสัน ตำบลทุ่งพญาไท ตำบลเพชรบุรี ตั้งขึ้นเป็นอำเภอพญาไท เมื่อปีพ.ศ. 2509 และต่อมา คือสำนักงานเขตพญาไท

ส่วนอำเภอคูสิต คงมีพื้นที่ประมาณ 22.21 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย ตำบลคูสิต สวนจิตรลดา วชิรพยาบาล สี่แยกมหานาค ถนนนครไชยศรี และบางซื่อ

ในปี พ.ศ. 2532 กรุงเทพมหานครเห็นว่า สำนักงานเขตคูสิตเป็นเขตขนาดใหญ่มีพื้นที่กว้างขวางและมีประชากร จำนวน 5-6 แสนคน จึงเสนอแบ่งพื้นที่เขตเพิ่ม ซึ่งกระทรวงมหาดไทย ได้มีประกาศกระทรวงลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2532 แยกพื้นที่แขวงบางซื่อออกจากเขตคูสิต ตั้งเป็นสำนักงานเขตบางซื่ออีกเขตหนึ่ง

สถานที่ตั้ง อาณาเขตติดต่อและพื้นที่การปกครอง

สำนักงานเขตคูสิต ตั้งอยู่เลขที่ 317 ถนนสุขุโขทัย ริมคลองเปรมประชากรติดกับโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย มีพื้นที่ขนาด 10.66 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขต ติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดกับคลองบางซื่อและคลองเปรมประชา

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตพระนครและเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

ทิศตะวันออก ติดกับทางรถไฟสายเหนือติดต่อกับเขตพญาไทกับเขตราชเทวี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งฝั่งตรงข้ามเป็นพื้นที่ของเขตบางพลัด

สำนักงานเขตคูสิต แบ่งพื้นที่การปกครองเป็น 5 แขวง ดังนี้

1. แขวงคูสิต พื้นที่ 2.238 ตารางกิโลเมตร
2. แขวงวชิระพยาบาล พื้นที่ 1.074 ตารางกิโลเมตร
3. แขวงสวนจิตรลดา พื้นที่ 1.737 ตารางกิโลเมตร
4. แขวงสี่แยกมหานาค พื้นที่ 0.339 ตารางกิโลเมตร
5. แขวงถนนนครไชยศรี พื้นที่ 5.272 ตารางกิโลเมตร

ปัจจุบันจึงมีประชาชนตามทำเนียบของเขตคูสิตรวม 38 ชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนวัดโบสถ์สามเสน พื้นที่ 6 ไร่ สถานที่ตั้ง 658/8 ถนนสามเสน แขวงคูสิต
กรรมสิทธิ์ที่ดินกรมการศาสนา
2. ชุมชนซอยโชดา พื้นที่ 8 ไร่ สถานที่ตั้ง 2 ถนนสุพรรณ แขวงคูสิต กรรมสิทธิ์ที่ดิน
ทรัพย์สิน
3. ชุมชนสวนอ้อย พื้นที่ ไม่ได้ระบุสถานที่ตั้ง 48/5 ซอยสวนอ้อย กรรมสิทธิ์ที่ดิน
ทรัพย์สิน
4. ชุมชนเขียวไข่กา พื้นที่ 7 ไร่ สถานที่ตั้ง 44 ซอยเขียวไข่กา ถนนสามเสน กรรมสิทธิ์
ที่ดิน บุกรุก
5. ชุมชนซอยสีคาม พื้นที่ 1 ไร่ สถานที่ตั้ง 162 ซอยสีคาม แขวงถนนนครไชยศรี
กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชนและทรัพย์สิน
6. ชุมชนพระยาประสิทธิ์ พื้นที่ 68 ไร่ สถานที่ตั้ง 146/23 ซอยวัดประชาระบือธรรม
กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชนและทรัพย์สิน

7. ชุมชนชอยราชพัสดุ พื้นที่ 4 ไร่สถานที่ตั้ง 41 ชอยราชพัสดุ กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
8. ชุมชนบ้านพักองค์การทอผ้า พื้นที่ 9 ไร่สถานที่ตั้ง 77/63 ถนนทหาร กรรมสิทธิ์ที่ดิน กรมธนารักษ์
9. ชุมชนวัดสวัสดิ์วารีสีมาราม พื้นที่ 2 ไร่สถานที่ตั้ง 980/2 ชอยวัดแคใต้ ถนนนครไชยศรี กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สินและกรมศาสนา
10. ชุมชนวัดประหาระบือธรรม 1 พื้นที่ 23 ไร่สถานที่ตั้ง 155/1ชอยวัดประหาระบือธรรม กรรมสิทธิ์ที่ดิน กรมการศาสนา
11. ชุมชนวัดประหาระบือธรรม 2 พื้นที่ 7 ไร่สถานที่ตั้ง 181/19 ชอยวัดประหาระบือธรรม กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชน
12. ชุมชนวัดประหาระบือธรรม 3 พื้นที่ 7 ไร่สถานที่ตั้ง 79/6 ชอยวัดประหาระบือธรรม กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชนและทรัพย์สิน
13. ชุมชนวัดประหาระบือธรรม 4 พื้นที่ 7 ไร่สถานที่ตั้ง 111/102 ชอยวัดประหาระบือธรรม กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชน
14. ชุมชนชอยมิตรอนันต์ พื้นที่ 2 ไร่สถานที่ตั้ง 957/1 ชอยมิตรอนันต์ กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชนและทรัพย์สิน
15. ชุมชนพัฒนาชอยสินทรัพย์ พื้นที่ 6 ไร่สถานที่ตั้ง 844/3 ชอยสินทรัพย์ ถนนพระราม5 กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
16. ชุมชนวัดน้อยนพคุณ พื้นที่ 16 ไร่สถานที่ตั้ง 14/5 ตรอกวัดน้อยนพคุณ กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
17. ชุมชนชอยสันติสุข พื้นที่ 7 ไร่สถานที่ตั้ง 116 ชอยสันติสุข กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
18. ชุมชนเสริมสุข(พักไข่) พื้นที่ 6.5 ไร่สถานที่ตั้ง 638/12 ชอยพักไข่ ถนนพระราม 5 กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
19. ชุมชนสะพานเกษะโกมล พื้นที่ ไม่ได้ระบุสถานที่ตั้ง 328/15 ถนนอำนาจสงคราม กรรมสิทธิ์ที่ดิน กรมธนารักษ์
20. ชุมชนถนนนครไชยศรี พื้นที่ 10 ไร่สถานที่ตั้ง 328/15 ถนนอำนาจสงคราม กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชนและทรัพย์สิน
21. ชุมชนศรีย่านชอย 3 พื้นที่ ไม่ได้ระบุสถานที่ตั้ง 990/2 ถนนนครไชยศรี กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
22. ชุมชนตรอกตระกูลดิษฐ์ พื้นที่ 3.61 ไร่สถานที่ตั้ง 260/7 ชอยตระกูลดิษฐ์ ถนนสามเสน กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชน
23. ชุมชนชาวบางกระบือ 14 พื้นที่ 14 ไร่สถานที่ตั้ง 199 ชอยองค์กรักษ์ ถนนสามเสน กรรมสิทธิ์ที่ดิน กรมการศาสนา

24. ชุมชนซอยร่วมจิตต์ 3 พื้นที่ 14 ไร่สถานที่ตั้ง 351 ตรอกร่วมจิตต์ กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชนและศาสนา
25. ชุมชนพัฒนาซอยระนองกลาง พื้นที่ 5 ไร่สถานที่ตั้ง 87 ซอยระนองกลาง ถนน พระราม 5 กรรมสิทธิ์ที่ดิน เอกชนและกรมธนารักษ์
26. ชุมชนท่าवासกรี พื้นที่ ไม้ได้ระบุสถานที่ตั้ง 499/23 ถนนสามเสน กรรมสิทธิ์ที่ดิน เขตพระราชฐาน
27. ชุมชนราชผาหีบทีมร่วมใจ พื้นที่ ไม้ได้ระบุสถานที่ตั้ง 5 ถนนราชวิถี กรรมสิทธิ์ ที่ดิน กรมเจ้าท่า
28. ชุมชนทำน้ำสามเสน พื้นที่ ไม้ได้ระบุสถานที่ตั้ง 283/1 ถนนดาวช่าง กรรมสิทธิ์ ที่ดิน ทรัพย์สิน
29. ชุมชนชาววัดราชา พื้นที่ 6 ไร่สถานที่ตั้ง 37/1 ซอยวัดราชาธิวาส ถนนสามเสน กรรมสิทธิ์ที่ดิน กรมการศาสนา
30. ชุมชนวัดเทวราชกุญชร พื้นที่ 1 ไร่สถานที่ตั้ง 70 ซอยวัดเทวราชกุญชร ถนนศรี อโยธยา กรรมสิทธิ์ที่ดิน กรมการศาสนา
31. ชุมชนหลังอาคารสงเคราะห์ยมราช พื้นที่ 6 ไร่สถานที่ตั้ง 3/115 ถนนสวรรคโลก สวนจิตรลดา กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
32. ชุมชนถนนสุคันธาราม พื้นที่ 9 ไร่สถานที่ตั้ง 153 ถนนสุคันธาราม กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
33. ชุมชนสุขโขทัยซอย 1 พื้นที่ 3 ไร่สถานที่ตั้ง 31/3 ซอยสุขโขทัย 9 กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
34. ชุมชนปาย 7 พื้นที่ 3 ไร่สถานที่ตั้ง 63/18 ถนนสวรรคโลก กรรมสิทธิ์ที่ดิน ทรัพย์สิน
35. ชุมชนริมทางรถไฟสายแปดริ้ว พื้นที่ 30 ไร่สถานที่ตั้ง 255/11 ถนนริมทางรถไฟ สายแปดริ้ว กรรมสิทธิ์ที่ดิน การรถไฟแห่งประเทศไทย
36. ชุมชนหลังบ้านมนังคศิลา พื้นที่ 20 ไร่สถานที่ตั้ง 289/21 ถนนริมทางรถไฟสาย แปดริ้ว กรรมสิทธิ์ที่ดิน กรมธนารักษ์
37. ชุมชนวัดญวน-คลองลำปัก พื้นที่ 25 ไร่สถานที่ตั้ง 428/228 ถนนพิษณุโลก กรรมสิทธิ์ที่ดิน บุกรุก
38. ชุมชนข้างวัดสุคันธาราม พื้นที่ 15 ไร่สถานที่ตั้ง 73/74 ถนนสุคันธาราม กรรมสิทธิ์ ที่ดิน วัด

สภาองค์กรชุมชน เขตดุสิต (กันยายน2554)

การก่อเกิดองค์กรชุมชน/สภาองค์กรชุมชน

การพัฒนาช่วงที่ผ่านมาที่เน้นรูปแบบการพัฒนาจากบนลงล่าง (Top Down) ที่ดำเนินการโดยบุคคล และหน่วยงานภาครัฐ/ภายนอก ส่งผลให้ชุมชนสูญเสียบทบาทในการจัดการตนเอง ทูตทางทรัพยากรถูกทำลาย ทูตชุมชนวัฒนธรรมถูกลดคุณค่าความสำคัญลง วิธีคิด ตลอดจนวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่เป็นไปตามกระแสทุนนิยม ในขณะที่เครือข่ายองค์กรชุมชนต่าง ๆ ได้มีความพยายามที่จะพัฒนาจากฐานรากของชุมชนเอง โดยใช้ประเด็นที่เป็นปัญหาร่วม ความต้องการร่วม ซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลายเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาโดยชุมชน โดยเฉพาะแนวคิดในเรื่อง การจัดการชุมชนด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดการเชื่อมโยงการดำเนินงานกันระหว่างภาคประชาชนขึ้นและมีการรวมตัวกันในการจัดแจ้ง/จัดตั้งสภาองค์กรชุมชนขึ้นภายใต้ พรบ. สภาองค์กรชุมชน โดยมีขบวนองค์กรชุมชนในพื้นที่เป็นตัวขับเคลื่อนงาน

องค์กรที่จัดแจ้ง/ชื่อผู้ประสานงาน โทรศัพท์ (ของสภาฯ/ขบวน)

องค์กรที่จัดแจ้ง ณ ปัจจุบัน 84 องค์กร 36 ชุมชน 10 ประเด็นงาน

ผู้ประสานงานสภาฯ

1. นางมณี จิรโชติมงคลกุล
2. นางศุภมาศ รุกขชาติ
3. นางสาววย ฤาไชยคาม

สถานการณ์สภาองค์กรฯ จุดอ่อน/จุดแข็ง/อุปสรรค/โอกาส

จุดอ่อน

มีคนทำงานน้อย

ผู้นำมีความรู้ ความสามารถยังไม่มากพอเวลา ถ่างทอดมีน้อย

ผู้นำยังขาดความรู้ความสามารถในบางเรื่อง เช่น ด้านบริหารจัดการ

กองเลขาไม่มีเวลาในการสรุปรงาน เวลาไม่พอกับการทำงาน เนื่องจาก ทำงานประจำ

การประสานงานไม่ทั่วถึง

ขาดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีไม่ต่อเนื่อง

ขบวนองค์กรชุมชนไม่สามารถทำ แผนงานไปเชื่อมโยงกับภาครัฐได้

ไม่วางระบบรวบรวมจัดเก็บข้อมูล

ขาดการติดตาม ตรวจสอบทุกระดับขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารที่เน้น คุณภาพ

ระบบเอกสารไม่เป็นระเบียบ

จุดแข็ง

ผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ผู้นำมีจิตสาธารณะ

มีปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญาท้องถิ่น สามารถถ่ายทอดให้ความรู้ได้

ผู้นำมีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย มีประสบการณ์ เนื่องจากทำงานด้วยตนเอง

ผู้นำมีการวางแผนการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

ผู้นำสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงาน

ผู้นำทำงานในทุกระดับ ชุมชน/เขต และสามารถส่งคนเข้าร่วมในระดับจังหวัด

มีผู้นำในการประสานงาน/เจรจา กับหน่วยงานท้องถิ่น ได้รับการตอบรับที่ดี

มีพื้นที่ศักยภาพ/พื้นที่รูปธรรม ในการถ่ายทอดการเรียนรู้และขยายผล

มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุกระดับ ระดับชุมชน/เขต/จังหวัด อย่างต่อเนื่อง

สามารถเชื่อมโยงกลุ่มองค์กรต่างๆในพื้นที่

ปัญหาและอุปสรรค

นโยบายของรัฐเปลี่ยนแปลงบ่อย / ไม่ต่อเนื่อง

ปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน

ขาดงบประมาณในการสนับสนุนการทำงานขององค์กรชุมชน

การเมืองไม่นิ่งการทำงานของชุมชนมีอุปสรรคบ่อย

การทำงานระดับนโยบายไม่ต่อเนื่อง

กฎหมายไม่เอื้อต่อการทำงาน เช่น ที่อยู่อาศัย

หน่วยงานมองขบวนองค์กรชุมชนในเชิงลบ

การหนุนเสริมของหน่วยงานไม่เอื้อกับชุมชน เช่น ระบบบัญชี

โอกาส

องค์กรชุมชนมีการเชื่อมโยงการทำงานเป็นเครือข่ายและหนุนเสริมการทำงานระหว่างกัน

องค์กรชุมชน มีทุน ภูมิปัญญา มีทรัพยากรธรรมชาติ

มีกฎหมายที่เอื้อต่อการทำงานของชุมชน เช่น พรบ.องค์กรชุมชน พรบ.สวัสดิการชุมชน

มีองค์กรการเงิน

มีพื้นที่รูปธรรม/องค์ความรู้ / สามารถศึกษาดูงานได้จริง ถ่ายทอดได้และนำสู่เวทีสาธารณะ

ภาคีพัฒนาให้การยอมรับและหนุนเสริมมากขึ้น ดำเนินงบประมาณ ความรู้ หลาย

หน่วยงาน กศน, สสส. สนง.เขต. สนง.ทรัพย์สิน, กรมธนารักษ์

องค์กรชุมชนมีโอกาสเสนอแผนงานสู่นโยบาย

สื่อสาธารณะ ให้ความสนใจและสนับสนุนแนวคิดขบวนองค์กรชุมชนท้องถิ่น

วิสัยทัศน์สภาเขตดุสิต " นำความรู้สู่การพัฒนา องค์กรเข้มแข็ง สังคมอยู่ดีมีสุข "

พันธกิจ

1. ใช้พื้นที่เป็นตัวตั้งในการพัฒนา
2. ใช้ขบวนการองค์กรชุมชนเป็นกลไก การขับเคลื่อนงาน
3. สภาองค์กรชุมชนเป็นเครื่องมือ
4. พัฒนาองค์กรให้มีองค์ความรู้ ระบบบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ ตามหลักธรรมาภิบาลและมีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง
5. พัฒนาและใช้ประโยชน์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการของสำนักสภา
6. นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กร
7. ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข มีความสมานฉันท์ โดยส่งเสริมให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สำนักงานสภาองค์กรชุมชนเขต (หรือสำนักงานขบวนการองค์กรชุมชนเขต)

เลขที่ 146/18 ซอยวัดพระธาตุมุทุม ถนนสามเสน แขวงถนนนครไชยศรี
เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร E- mail: manee2503@gmail.com

ตอนที่ 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กุลิศรา กฤตวรกาญจน์. (2549:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาพฤติกรรมการออมในเยาวชนโดยใช้วิธีการสื่อสารเพื่อการพัฒนา:กรณีศึกษาเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาภาพรวม ความคิดและพฤติกรรมการออมของเยาวชน เพื่อหารูปแบบและประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อเพื่อการพัฒนา ในการพัฒนาพฤติกรรมการออมของเยาวชน พบว่าเยาวชนเยาวชนบางคนไม่มีเงินออม เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงและมีการใช้จ่ายเกินตัว เยาวชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออม แต่ขาดความรู้เรื่องการบริหารเงิน ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออม ได้แก่ ตัวเยาวชน ครอบครัว โรงเรียน และสังคมบริโภคนิยม

จิตติพร อุ่่นใจ. (2551:บทคัดย่อ) ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือน กรณีศึกษา : จังหวัดพิษณุโลกวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือน ในจังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า (1) ในเขตเมือง ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือน ทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือน ในทิศทางตรงกันข้าม (2) ในเขตชลประทาน ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือน และอาชีพหลักของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม (3) นอกเขตชลประทาน ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมของครัวเรือน คือรายได้ของครัวเรือน อาชีพของครัวเรือน อาชีพเสริมของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับ การออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกันส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับกรออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม (4) ในเขตเทือกเขา ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนด การออมของครัวเรือนคือ รายได้ของครัวเรือนทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน อาชีพเสริมของครัวเรือน และจำนวนผู้พึ่งพิง โดยที่รายได้ของครัวเรือนทรัพย์สินของครัวเรือน อาชีพหลักของครัวเรือน และอาชีพเสริมของครัวเรือน มีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางเดียวกัน ส่วนจำนวนผู้พึ่งพิงมีความสัมพันธ์กับการออมภาคครัวเรือนในทิศทางตรงกันข้าม

นยนา พัฒนาระงศ์เลิศ. (2548:บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการออมของ นักศึกษามหาวิทยาลัย เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการออม รวมทั้งศึกษา พฤติกรรมการใช้จ่ายของนักศึกษาและศึกษาปัจจัยต่างๆที่มีอิทธิพลต่อการออม พบว่าส่วนใหญ่ มีการออมเพื่อเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็น และมีพฤติกรรมการออมเป็นนิสัยส่วนตัว มีจำนวนน้อย ที่สุด นักศึกษาส่วนใหญ่นิยมออมเป็นเงินสดเพราะสามารถแปรรูปได้ง่ายสะดวกในการใช้จ่าย ปัจจัยที่มีผลต่อการออมพบว่าส่วนใหญ่จะออมเมื่อมีรายจ่ายลดลง และจะออมลดลงเมื่อรายจ่าย เพิ่มขึ้น รูปแบบการออมที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมคือการออมโดยการจูงใจ

กวิณวุฒิ กลั่นไพฑูริย์.(2546:บทคัดย่อ)ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออม ของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพณิชยการพระนคร วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมของนักศึกษา ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐาน ปัจจัยทางสังคม พฤติกรรมการออมของนักศึกษา ศึกษาหาตัวแปรอิสระที่ทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามี จำนวน 323 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ได้แก่ t-test, F-test, LSD และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยวิธีของครอน บาดได้ผลดังนี้ ค่าความเชื่อมั่นของการเป็นแบบอย่างของบิดามารดาเท่ากับ 0.70 การมีระเบียบ วินัยเท่ากับ 0.70 ความมีสันโดษเท่ากับ 0.70 และพฤติกรรมการออมเท่ากับ 0.85ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยทางสังคมได้แก่ การเป็นแบบอย่างของบิดามารดา การมีระเบียบวินัย และความมี สันโดษ อยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 46.30, 45.69 และ 46.39 ตามลำดับ และพฤติกรรมการ ออมของนักศึกษาอยู่ในระดับ 39.50 ผลทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยพื้นฐานที่แตกต่างกันใน เรื่อง เพศ อายุ จำนวนสมาชิก เงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดาเป็นรายเดือน และรายได้จากการ หารงานทำพิเศษ ไม่มีผลต่อพฤติกรรมการออมยกเว้นอาชีพของบิดามารดา และรายจ่ายของ นักศึกษาเป็นรายเดือน มีผลต่อพฤติกรรมการออมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทางสังคมในเรื่องการเป็นแบบอย่างที่ดีของบิดา มารดา การมีระเบียบวินัย รวมทั้งการปฏิบัติในเรื่องความสันโดษ ที่มีความแตกต่างกัน มีผลต่อ พฤติกรรมการออมที่ต่างกันจากการศึกษาตัวแปรอิสระทั้งหมด 11 ตัวแปร ผลการศึกษาพบว่ามี ตัวแปร 3 ตัว ที่สามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ โดยมีปัจจัยทางสังคมในภาพรวมเป็นตัว แปรแรก และสามารถทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 36.60 ตัวแปรลำดับที่สองคืออายุของ นักศึกษา ทำนายได้ร้อยละ 1.00 และตัวแปรสุดท้าย คือ เงินเดือนที่ได้รับจากบิดามารดา ซึ่ง ทำนายพฤติกรรมการออมได้ร้อยละ 0.08 เมื่อรวมตัวแปรทั้ง 3 ตัวดังกล่าวแล้ว จะมีอิทธิพล สามารถทำนายพฤติกรรมการออมของนักศึกษาได้ร้อยละ 38.30

ตอนที่ 5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้สรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

กรอบแนวความคิด

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม (Dependent Variable)

